

Om Lofotfiskeriet

Åar 1860.

Under 27de October sidstleden er for Hans Majestæt Kongen fremlagt følgende af Opsynschefen ved Lofotfiskeriet, Premierlieutenant Olsen, afgivne Beretning angaaende Lofotfiskeriet i 1860:

Ifølge det mig som Opsynschef ved Lofotfiskeriet givne Paalæg har jeg herved den Ære at afgive en samlet Beretning om afvigte Vinters Fiske samt om Opsynets Virksomhed under samme.

Allerede tidligt i Januar Maaned søgte Skreien ind under Lofotens Kyststrækning og viste sig der fra Brettesnæs til de vestligste Bær paa Mossenæs, ligesom den ogsaa stjødte i mindre Mængde formærkedes flere Steder paa Strækningen østefter til Ranstadfjorden. I sidste Halvdeel af Maaneden begyndte fremmed Almue i større Mængde at indfinde sig. Ligesom det i de senere Åar har været Tilfældet søgte Hovedmassen af Almue ogsaa iaar til Østlofoten, hvor i de vigtigere Fiskevær alt Huusrum allerede tidligt i Februar Maaned var optaget.

Omkring den 22de Januar begyndte Fiskere i større Antal at udsætte Redskaber og i de vestligste Bær fishedes der da ret godt; men i Østlofoten var Fangsten fremdeles, som den ogsaa tidligere havde været for de da mere en-

feltviis udsatte Redskabers Vedkommende, ikkuns ubetydelig og meget ujævn. Naar undtages at Redskaberne bleve oversaaende fra den 3die til den 6te og fra den 22de til den 26de Februar, lagde Veiret afvigte Winter ikke synderlige Hindringer for Fiskeriets Drift, men Udbyttet var paa enkelte Dage nær og naar undtages paa mindre Strækninger af Havet saa ubetydeligt, at mange Fiskere af denne Grund ikke udsatte deres Redskaber førend langt ude i Februar Maaned. De Fiskere, der da søgte langt fra Land gjorde dog i Regelen en god Fangst. Den 10de Marts indtraadte der imidlertid en væsentlig Forandring til det Bedre og paa den Tid er der formeentlig foregaaet et stort Indsig af Fisk. De nærmest foregaaende Dage var der hovedsagelig fisket paa Strækningen mellem Storvaagen og Henningsvær, men fra den 10de trak Fisket sig østover, saa der blev fisket paa den hele Strækning ligetil Helle, dog bedst mellem dette Sted og Storvaagen. Dette Fiske, hvori en talrig Almue deltog, vedvarede, begunstiget af godt Veir, indtil den 24de Marts.

Fra Midten af Februar Maaned blev der i Bunden af Østnæs-fjorden drevet et godt Line- og tildeels Dybsaangfiske, som med afværende Udbytte vedvarede indtil midt i Marts. Forøvrigt var der her saagodtsom intet Fiske, naar undtages, at der fra den 20de til den 24de Marts fiskeedes meget godt i Mundingen af Fjorden omkring Helle og Øbvær.

I Ørsnaag, Ørsnæs og Høven fiskeedes godt i sidste Halvdeel af Februar og første Halvdeel af Marts indtil Fiskemasen trak sig østover forbi disse Vær.

Med Undtagelse af at der først i Februar fiskeedes ret godt i Reine og nærmest liggende Fiskepladse, var Fisket i Vestflosoten især paa Grund af den der forsamlede ringe Almue ligetil henimod Slutningen af Marts, da Fiskere fra Østflosoten begyndte at søge derhen, ikkuns ubetydeligt. Udbyttet var dog for mange af de Fiskere, der stadig havde høst Tilhold i Vestflosoten, paa det Nærmeste det samme som det gennemsnitlige Udbytte for Fiskere østfor Henningsvær, hvorfor det tør antages, at den under Land værende Fiskemasse ikke har været ubetydelig.

Paa Strækningen mellem Henningsvær og Stamsund (Gimsøstrømmen) blev der fra Midten af Februar fisket ret godt især med Garn; efter den 14de Marts trak dette Fiske sig vestover, og gjorde da Fiskere fra Stamsund og Stene den rigeste Fangst; dog blev der her af og til ogsaa af Fiskere fra Henningsvær gjort god Fangst ligetil den 4de April. Dette Fiske kom imidlertid ingen talrig Almue tilgode, da der i Værene paa Strækningen mellem Finhavn og Stamsund kuns laae faae fremmede Fiskere.

Som Folge af at Fisket i Østflosoten var i kjendeligt Aftagende saavel som af de gjennem Finmarkens Amt den 24de Marts modtagne gunstige Efterretninger om Loddefiske i Vestfinmarken, der strax bleve bragte til Almuens Kundskab, begyndte den Deel af samme, der var bestemt paa at søge til dette Fiske, mod Slutningen af Marts at begibe sig paa Veien nordover, ligesom en stor Deel Fiskere omtrent samtidig begave sig deels til Vestflosoten og deels paa Hjemveien. I Værene paa Moskenæsø og Flaakads, hvor der var begyndt et — skjøndt ikke rigt — dog godt og jævnt Efterfiske, og hvor Almuens Antal tidligere under Fisket kuns havde været ringe, sørgedes dette saaledes, at der i enkelte af de vestligste Vær endog var Mangel paa Huusrum.

Uagtet Fisket ikke var ganske ophørt, var der imidlertid i Begyndelsen af April kuns faa fremmede Fiskere tilbage i Værene mellem Helle og Henningsvær; i Straaven, hvor endeel Almue blev liggende til den 12te April, fiskeedes i den sidste Tid ret godt især paa Garn.

I Vestflosoten vedvarede Fisket lige indtil den 18de April, dog bleve enkelte fremmede Fiskere liggende indtil den 22de. Da Veiret her altid lægger større Hindringer for Bedriften end i Østflosoten og da Almuens Antal den meste Tid af Fisket kuns var ringe, er det samlede Udbytte af Fisket paa Strækningen vestenfor Gimsøstrømmen kuns ringe i Sammenligning med Udbyttet af Fisket i Østflosoten.

Det var ogsaa under afvigte Winters Fiske Tilfældet, skjøndt i mindre Grad en förrige Aar, da Østnæs-fjordfisket foregik, at Almuen søgte hen til de Fiskepladse, hvor Fisket

fløg bedst til, og indlogerede sig, hvor Huusrum var at erholde eller paa Fartøier.

Med Hensyn til Antallet af de ved Lofotfiskeriet beskæftigede Personer og disses Fordeling ved de forskjellige Erhvervsgrene, hvortil Fisket giver Anledning, have de Oplysninger, man hidtil har været i Besiddelse af, i Regelen indskrænket sig til individuelle Skjøn, som Norbøeriere eller andre i Bedriften mere eller mindre Interesserede have dannet sig. Ifølge Fiskeriloven af 1816 vare nemlig Norbøerierne Oberopsynsmænd i Fiskeværerne og som saadanne samt som Eiere af Norboder maatte de forudsættes at være i Besiddelse af Kjendskab til Forholdene i ovennævnte Retning. Uagtet dette vistnok med Mange var Tilfældet, var det dog paa den anden Side naturligt, at den nødvendige Interesse netop for disse Forholde ikke hos Alle var tilstede, af hvilken Grund Oplysninger støttede til deslige Skjøn ikke kunne ansees tilfredsstillende, saameget mere som hver Enkelt's Kjendskab alene kunde strække sig til de ham nærmest liggende Forholde. For at efterkomme det i den for Opsynschefen udfærdigede Instrux givne Paalæg, har jeg søgt at tilvejebringe Oplysninger i ovennævnte Retning ved at lade foretage en Optælling over samtlige Fiskere, disses Fordeling ved de forskjellige Brug, Fartøier, disses Besætninger, Drægtighed, osv. og naar Opsynet gennem flere Aar har haft Anledning til at gjøre Jagttagelser angaaende ovennævnte Forholde, kan man vente at komme til sikkrere Resultater angaaende dem. I den af Commissionen til at afgive Forslag til Lov angaaende Lofotfiskeriet afgivne Indstilling findes angivet Resultatet af en den 16de Marts 1856 foretagne Optælling og senere har — saavidt vides — ingen saadan været udført.

Saafermt, saadanne Optællinger skulle have den tilsigtede Nytte, er det en Selvfølge, at de bør foretages aarlig og saavidt muligt paa den samme Dag i Aaret. De ved den iaar foretagne Optælling erholdte Resultater ere vistnok ikke saa paalidelige som ønskeligt kunde være, især af den Grund, at det falder vanskeligt for Opsynsbetjente, der ere tildeelte større Distrikter — som Tilfældet var i Besklofoten — paa een Dag at foretage Optællin-

gen i samme, som ogsaa paa Grund af Almuens Flytning fra Sted til andet. Den foretagne Optælling vil derfor nærmest være at betragte som et Hjælpemiddel til i Fremtiden at erholde noget Fuldstændigt.

For at vise saavel i hvilket Præstegjæld de til Lofoten søgende Fiskere høre hjemme som deres Fordeling i de forskjellige Vær i Fiske-distriktet, er Fortegnelsen over Fiskernes Antal ordnet i tvende Tabeller, der begge vise deres Fordeling ved de forskjellige Redskaber: Garn, Line og Dybsagn.

Fra hvilket Præfegjeld.	Garn.				fine.			Pjpsagt.		Samlet Antal.				
	Mand.	Baabmand- faber.	Baaber.	Mintal Garn pr. Mand.	Garnbaaber uden fede med Kline.	Mand.	Baabmand- faber.	Baaber.	Baabe		Biffere.	Baabmand- faber.	Baaber.	
									uden Kline.	med Kline.				
Gallen	333	63	98	9.1	52	46	9	10	3	1	382	73	109	
Dobø	245	44	64	8.8	27	171	43	58	67	4	483	112	147	
Kolben	246	44	78	9.1	32	141	35	41	94	13	481	122	162	
Stegen	277	47	91	10	5	233	54	63	114	10	624	152	205	
Hammerø	250	42	75	11	1	170	45	54	97	6	517	126	168	
Ofoten	254	44	66	10.7	8	293	70	91	78	8	625	143	186	
Loddingen	115	20	28	8.9	7	434	117	133	147	29	696	199	223	
Waagen	256	45	72	9.8	15	802	218	282	110	20	1168	312	403	
Borge	53	9	15	8.4	6	19	4	4	—	—	72	13	19	
Burnes	451	83	149	8.1	76	212	54	77	5	—	668	139	228	
Kjalfad	414	80	149	7	80	136	32	59	—	—	550	112	208	
Bersø	6	1	2	4.3	1	4	1	1	—	—	10	2	3	
Daafel	168	28	46	9.5	18	690	169	224	20	3	878	204	277	
By	16	3	5	12	2	25	7	10	6	1	47	12	17	
Dverberg	48	8	14	11	3	33	9	11	15	1	96	23	31	
Sorotland	102	17	33	11.7	6	132	31	53	4	—	238	50	88	
Nordlands Amt	10444	1876	2493	—	941	4609	1156	1474	2057	187	703	17110	3922	4857

Tromsøes	752	126	195	9.1	24	222	58	71	60	13	12	1034	209	291
Kvædfjord	418	70	83	12.5	—	11	3	3	24	—	11	453	84	97
Berg	12	2	3	11	—	7	2	2	7	2	—	26	6	7
Steffad	557	95	159	8.8	27	851	193	282	25	10	—	1433	298	451
Trano	298	52	87	9.9	25	239	54	75	81	17	13	618	136	192
Levningen	202	34	57	8.8	17	417	99	135	45	8	10	664	151	210
Maalselven	—	1	2	7	1	186	46	51	13	2	—	5	2	2
Maalsfjord	6	1	13	9.3	1	587	154	157	89	13	6	205	53	59
Tromsø	47	8	13	10	1	201	52	55	14	—	25	723	200	208
Carlsø	10	2	2	10	—	339	81	84	25	2	5	225	60	63
Lynge	50	10	10	11	—	40	9	11	11	—	—	414	98	101
Sjerve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	9	11
Sunnarøens Amt	2352	400	611	—	95	3100	751	926	388	67	88	5840	1306	1692

Recapitulation.

Bergens By	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordlands Amt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S. Lhr. sjems do.	81	16	22	—	—	19	6	6	400	3	132	500	157	163
St. do. do.	161	28	32	—	5	47	13	14	583	29	211	791	281	286
Nordlands do.	10444	1876	2493	—	941	4609	1156	1474	2057	187	703	17110	3922	4857
Sunnarøens do.	2352	400	611	—	95	3100	751	926	388	67	88	5840	1306	1692
Sum	13038	2320	3158	—	1041	7775	1926	2420	3453	286	1143	24266	5675	7007

over de i Rosotens forskellige Fiskevær den 16de Marts 1860 forsamlede Fiskere samt disses
Fordeling ved de forskellige Redskaber.

Tilholdssted i Rosoten.	Garn.				Line.			Plybeagn.		Samlet Antal.			
	Mand.	Baadmænd.	Faber.	Bæde.	Kintal Garn pr. Mand.	Garnbæde ud- rustede med Line.	Mand.	Baadmænd.	Faber.	Bæde		Fiskere.	Baadmænd.
										med Line	uden Line		
Brettenæs . . .	17	3	4	13	—	—	14	—	—	2	31	9	10
Guldbraendø . . .	81	14	21	—	—	—	—	—	—	—	81	14	21
Skræben . . .	1673	292	418	11.5	1	839	977	244	432	13	3489	943	1107
Skjoldvær . . .	36	6	8	11	—	17	40	4	16	—	93	26	28
Dinesesfjord, Sælle og Ddver derunder indbesatte . . .	218	38	40	7.3	4	714	10	271	—	6	942	278	317
Svølver med Djan	1444	247	359	9.5	21	1213	557	407	60	147	3214	757	973
Madelbaag med un- derliggende Bær	1758	307	347	10.3	56	1122	475	292	77	119	3356	791	835
Storvraagen med	1324	239	334	10.1	141	474	495	125	23	178	2293	565	660
Rosk.	665	115	168	10.6	24	459	376	161	27	130	1500	374	486

Ørsnæs . . .	279	47	81	9.8	19	556	187	431	3	20	884	201	291
Høpen og Kasse	743	127	182	9.6	76	717	229	157	18	32	1596	334	461
Henningsvær Fisk- vaag og Guldbigen	1817	326	417	8.6	209	933	316	204	44	75	3066	649	804
Kindhavn . . .	12	2	4	10	—	5	1	1	—	—	17	3	5
Stofkølbjørerne . . .	12	2	4	10	2	—	—	—	—	—	12	2	4
Balbergværne . . .	18	3	5	10	3	5	1	1	—	—	23	4	6
Svarholt . . .	82	14	17	9.9	3	43	11	14	5	2	130	27	33
Stamfund . . .	287	49	60	9.9	24	158	33	43	—	—	445	82	103
Stene (med. og øvre)	148	26	42	9	10	38	10	12	—	—	186	36	54
Ure	184	30	61	9.3	15	116	30	44	3	1	303	61	106
Morslundholmen, Brandsbolmen og	126	25	43	6	25	66	16	17	—	—	192	41	60
Standsund . . .	493	100	119	5.2	100	56	12	12	—	—	549	112	131
Dalsfad	287	52	57	10.0	52	78	19	21	—	—	365	71	78
Stromø og Muls- fjord	280	53	89	5.9	53	56	13	24	—	—	336	66	113
Stund og Resland	518	99	138	8.3	99	38	9	14	—	—	556	108	152
Reine, Dlenflø og	190	34	46	8.6	34	7	2	3	—	—	197	36	49
Havns	126	22	33	8.1	22	3	1	1	—	—	129	23	34
Mostenæs . . .	220	48	61	6.6	48	62	14	25	—	—	282	62	86
Ørnvaagen . . .	13038	2320	3158	—	1041	7775	1926	2420	286	1143	24266	5675	7007
Na, Lind, Evershad og Durr	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum

Sammenlignes Antallet af Fiskere efter ovenstaaende Tabeller med Resultatet af den i 1856 foretagne Optælling, hvorfra dog maa trækkes Antallet af Fiskere paa Lofotens Udse, der ikke ere medregnede i hine, saa sees, at der i Lofoten var i Aaret

	Baade.	Garn- fiskere.	Line- fiskere.	Dybbagn- fiskere.	Salt Fiskere.
1860	5675.	13,038.	7775.	3453.	24,266 og i
1856	4623.	11,123.	9828.	1584.	22,535.
	1052.	1915.	2053.	1869.	1731.

Antallet af Baade (Baadmandskaber) skulde altsaa være forøget med 1052, af Garnfiskere med 1915 og af Dybbagnfiskere med 1869 Mand, hvorimod Linefiskernes Antal skulde være aftaget med 2053 Mand; den hele Forøgelse i Fiskernes Antal fra 1856 til 1860 sees at være 1731 Mand.

Hvorvidt Forøgelse af Fiskernes Antal virkelig vil komme til at finde Sted i den nærmeste Fremtid maa vistnok anses tvivlsomt af den Grund, at en stor Deel af de mange ældre og svagelige Folk, der endnu drive Fisket, sandsynligvis vil blive nødt til at ophøre med at tage nogen virksom Deel i samme, da det herester mere og mere vil komme an paa Raskhed og Dygtighed paa Eoen samt bedre Udrustning end det under den ældre Lovgivning var Tilfældet. Det er en Selvfølge, at den Omstændighed, at Fiskernes Antal af ovenantydte Grund ikke i den nærmeste Skade for Bedriften eller have nogen synderlig Indflydelse paa det samlede Udbytte af Fiskeriet; det er derimod at antage, at de Forbedringer, der som en Følge af den friere Udvikling ogsaa i denne Bedrift antagelig vil komme til at finde Sted med Hensyn til Maaden at drive Fiskeriet paa, Redskaber, Baade, osv. tilfulde vilde erstatte den omhandlede Afgang af Deeltagere i Bedriften, og det er sikkerlig at forventes, at de for Fisket mindre tjenlige Individuers Arbeidskraft vil kunne gives en bedre Anvendelse paa deres Hjemsteder.

De fra Byerne opførte Fiskere ere Fartoisfolk, der saagodt som udelukkende drive Fiskeri, og af denne Grund ere medregnede blandt Fiskerne.

Det fremgaaer af Tabellerne, at alle Garnbaade, hvis Mandskaber ligge tilhuse vestenfor Urebjerget, ere udrustede med Liner, hvorimod dette saagodtsom ikke er Tilfældet østenfor Kabelbaag.

Table III. Kjøbefabriker og Bygdeforskjæfter.

for samlede i Lofoten den 16de Marts 1860, disses Hjemsteder, Dregtighed, Antal af Befolkning o. s. v.

Hjemsted	Stemert eller Omfæng	Skib	Sagt	Sagtegens eller Søgt		Samtlige Gaarders		Stemert af	
				Kjøber	Byggefær	Antal	Befolkning	Samlet Dregth- hed i Lønter	Dregth- hed i Lønter
Bergen	1	7	22	—	—	30	155	12400	5
Malestrand	—	1	5	1	—	7	36	2650	5
Molde	—	—	4	—	—	4	16	1300	4
Christiansund	1	8	17	—	—	29	144	10500	5
Drønesjøen	4	6	30	90	—	130	697	49000	5.5
Sæbbered	—	—	33	33	—	33	201	12000	6.1
Døsen	—	—	9	7	1	17	95	4800	5.6
Hamnesen	2	—	4	20	3	29	148	12500	5.1
Hjeltestrand	3	—	24	19	50	95	264	50000	6.1
Salten	3	3	37	20	10	73	353	32700	5.3
Lofoten og Vesteraalen	1	—	19	18	—	38	150	15200	4
Tronsø og Senjen	—	—	9	7	—	16	83	7300	5.2
Sum	14	25	180	218	64	501	2342	210350	5.16

Af Fortegnelsen over Fartøiernes Antal sees, at dette udgjorde 501, hvoraf dog de 64 vare Bygdefarsjægter; de til Lofoten søgende Fartøiers Antal skulde altsaa siden 1856 være steget til ikke langt fra det Dobbelte af hvad det da udgjorde. Der er ogsaa herved at lægge Mærke til, at der fra Bergen laar var udrustet meget saa Fartøier, mod hvad der fra dette Sted pleier at være,

Størsteparten af de fra Indherred opførte Fartøier vare fragtede for Throndhjems og Christiansunds Regning.

Efter det her Anførte udgjør det samlede Antal af Fiskere og Fartøisfolk ved Lofotfisket 26,608, heri er dog ikke medregnet det ikke ringe Antal Mennesker, der finder Beskæftigelse ved Flækning og Saltning af Fisk paa Handelsstederne.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om i hvilken Grad Almuen finder Beskæftigelse foranlediget af Lofotfisket, er det endelig at bemærke, at saadan Beskæftigelse ogsaa gives for en ikke ringe Mængde Almuesfolk saavel af Nordlands som af Nordre Throndhjems Aanter udenfor Fiske-tiden ved Naastflens Udvasning og Lørring paa Hjemstederne og fornemmelig ved Fiskevarernes Transport til Bergen, de romsdalske Byer og Throndhjem.

Til Oplysning om Noerbodernes Antal i Fiske-distriktet hidsettes følgende i Winter optagne Fortegnelse herover i de forskjellige Vær:

Fiskevær	Antal Noerboder	Nummer Antal af Fiskere	Anmærkning.
Brettesnæs . . .	3	34	
Guldbrandssø . . .	26	250	heraf kun 13 beboelige
Straaven . . .	260	2976	124 af disse Boder staar paa Statens Grund, Resten paa privat Grund.
Sjoldvær . . .	19	178	
Sjinesfjorden . . .	76	1408	
Svolvær . . .	140	2025	
Kirkebaag . . .	46	624	Vaagens Præstegaards Grund.
Finnæsset . . .	47	792	

Fiskevær	Antal Noerboder	Nummer Antal af Fiskere	Anmærkning.
Kabelbaag, Smedviken og Røfo . . .	86	1270	Statens Grund.
Storvaagen . . .	118	1540	
Ørsbaag . . .	70	1194	
Ørsnæs . . .	74	1080	
Hopen og Kalle . . .	113	1890	
Henningsvær, Festsbaag og Guldvig . . .	254	3600	
Finhavn . . .	26	340	
Stokkelvige . . .	32	400	
Balbergssø . . .	47	660	
Møffelvig og Svarholt . . .	125	1720	
Stamsund og Esøen . . .	140	1665	
Stene (nedre og øvre), Kølvesnæs . . .	159	2000	
Skafnæs og Ure . . .	96	1315	
Brandsholmen . . .	32	258	
Mortsund og Baarsund . . .	2	12	
Sandsund . . .	26	192	
Balsfad . . .	83	876	
Strøms . . .	14	162	
Rufsfjord . . .	50	500	
Sund . . .	52	490	
Reine . . .	48	580	
Olenilsvæn . . .	8	92	
Habno . . .	38	462	
Mossnæs . . .	36	480	
Sørvaagen og Vestilbaag . . .	26	318	
Lind . . .	14	142	
Na . . .	17	190	
Ebenstad . . .	2	24	
Sum . . .	2405	31739	heraf formeentlig nogle paa Statens Grund.

De her anførte Norboder ere bestemte til at huse deels een, deels to og deels tre og deels fire Vaaders Mandfaber, hvert beregnet til 5 à 6 Mand; i den senere Tid er man ogsaa begyndt at opføre Boder, der under eet Tag rumme indtil 12 Vaaders Mandfaber eller omtrent 72 Mand.

Efter den ved Opsynet foretagne Optælling skulde der ved Marts Maanedes Udgang i Ostfoten være saltet omtrent 8400 store Tussinder Fisk (10,080,000 efter smaa Tussinder) og i Vestfoten omtrent 2200 store Tussinder (2,640,000 efter smaa Tussinder). Det samlede Parti, der virkedes til Klipsfisk, skulde altsaa udgjøre omtrent 10,000 store Tussinder (12,720,000 efter smaa Tussinder).

At det Parti Fisk, der blev virket til Rundfisk, og som formeentlig kan anslaaes til omtrent 9 Millioner, uagtet de høje Fiskepriser, dog i Forhold til det samlede Udbytte var større end forrige Aar, har for en Deel sin Grund deri, at der enkelte Dage blev bragt Fisk paa Land, der nogle Nætter havde staaet paa Garnene og som af denne Grund var mindre skicket til at virkes til Klipsfisk.

Naar til det anførte Kvantum kommer hvad der medgik til Fortøring under Fisket, vil det samlede Udbytte paa det Nærmeste kunne anslaaes til 20 Millioner Fisk, regnet efter store Tussinder eller 24 Millioner, regnet efter smaa Tussinder.

Uagtet dette Parti kuns er ubetydeligt større end hvad Opsynet opgav det til for forrige Fiskes Bedkommende vil Udbyttet dog blive bedre paa Grund af Fiskens fortrinlige Kvalitet. Det tør saaledes antages, at der af hvert stort Hundrede i Gjennemsnit vil erholdes $4\frac{1}{2}$ Boger Rundfisk og $6\frac{1}{2}$ Boger Klipsfisk. Det samlede Udbytte skulde altsaa blive at ansætte til 350,000 Boger Rundfisk og 700,000 Boger Klipsfisk. Det erholdte Tranparti kan formeentlig anslaaes til 40,000 Tønder, hvilket vel er et usædvanligt Tøndetal i Forhold til Fiskepartiet; men det maa bemærkes, at Fisken dette Aar var meget fed og leverholdig. Af Nogn blev Partiet derimod usforholdsmæssigt mindre — neppe over 16000 Tønder — af den Grund

nemlig at Hovedfisket faldt saa seent, at Rognen dengang for en Deel allerede var udgydt.

Efter det Anførte skulde dette Aars Fosetsfiske kunne regnes for et Middelsfiske. Da Priserne ligesom forrige Aar paa Grund af mislykkede Finmarksfiskerier langt oversteg det Sædvanlige, kan det dog for Almuens Bedkommende betragtes som et meget godt Fiske. Prisen paa Raafisk begyndte næsten overalt i Fosoten med 3 Spd. pr. stort Hundrede, men steg efterhaanden indtil den i Ostfoten stadig blev staaende mellem $4\frac{1}{3}$ og $5\frac{2}{3}$ Spd. for Garnfisk og noget lavere for Line- og Snorefisk; i Vestfoten var Prisen i Regelen stedse noget lavere. For Lever betaltes 5 à $5\frac{1}{2}$ Spd. pr. Tønde og for Rogn efter dens Kvalitet fra $3\frac{1}{2}$ til $4\frac{1}{2}$ Spd. pr. Tønde.

Som før antydet lagde Veiret under afvigte Vinters Fiske kun sjelden Hindringer for dets Drift. Fisserne fra Skraaven vare saaledes paa Søen hver Dag med Undtagelse af 5 Dage i Februar, 2 i Marts og 1 i April; i Henningsvær var der 6 Dage i Februar, 2 i Marts og 1 i April, paa hvilke Fisserne ikke kunde komme paa Søen. Det var imidlertid oftere Tilfældet, naar der var nogen Kuling, at det kun lykkedes for en Deel af Fisserne at faae deres Redskaber trukne; især bleve Garnene oftere overstaaende. Den 22de Februar, mens en stor Deel af Fisserne vare paa Søen og tildeels havde faaet trukket deres Redskaber, opkom en voldsom Storm af S. V., der vedvarede til den 25de om Eftermiddagen. Naar Uveir indtraf, varede det forovrigt sjelden mere end 1 à 2 Dage.

Paa Grund af det gode Veir vare Ulykkestilfælde sjældne; efter hvad der er kommet til Opsynets Kundskab, have de indskrænket sig til, at der fra Hopen under Stormen den 22de Februar omkom et Vaadmandskab bestaaende af 6 Mand og hjemmehørende i Veffen; fra Henningsvær omkom 1 Mand, fra Kabelvaag 1 Mand, fra Balsfad 2 Mand samt fra Nufesfjord 1 Mand.

Sundhedstilstanden blandt den fiske Almue var i det Hele taget god. Af de i Skraaven, Kabelvaag, Henningsvær og Burnæs stationerede Fisserlæger behandledes

Patienter havde 21 Nerbeseber, 19 Lungebetændelse; 13 af Patienterne døde. Forøvrigt tillader jeg mig i denne Henseende at henvise til de af vedkommende Læger gjen- nem Nordlands Amt indsendte Beretninger.

Beskadigelse og Tab af Redskaber, der foraarsager et for Fiskerne ofte føleligt Afdrag i Fiskets Udbytte, var under dette Fiske neppes større en sædvanligt. Hvad der af Redskaber er indbraget paa Strækningen vestenfor Hopen er saaledes kuns ganske ubetydeligt. Oftefor dette Sted, hvor Massen af Almuen holdt til, er Tabet maaskee noget større end forrige Aar især for Linefiskernes Vedkommende. Til Svobvar blev ved Fiskets Slutning indbragt omtrent 200 Garn sammenviklede i en Masse tilligemed den paa disse værende Fisk. Ved Døpsnets Foranskaltning blev denne Vase udgriet, skjøndt Størstedelen af Garnene paa Grund af den lange Hensaaen i Søen vare bederbede. Af de indsendte Fortegnelser over af Døpsnet modtagne bjergede Fiskeredskaber fremgaaer det forøvrigt, at en stor Deel af disse uopholdelig ere indløste af Stjerne. De efter- liggende Redskaber ere for Strækningen østenfor Hennings- vær samlede i Svobvar; i Henningsvær ere de der ind- bjergede Redskaber samlede og de i Vestlofoten indbjergede ere samlede paa Reine. Den over disse Redskaber løbbe- stemte Fortegnelse, hvoraf jeg tillader mig at vedlægge et Aftryk, er distribueret paa samme Maade som forrige Aar. Dette Aars Regnskab udviser en Udgift ved bjergede Red- skaber af 213 Spd samt en Indtægt af 451 Spd., hvoraf Størstedelen er fremkommen ved Realisation af de fra isfor efterliggende Redskaber.

Døps- og Dommer-Personalet ankom til Svobvar deels den 14de og deels den 18de Januar, hvor de af Døpsnartsøierne, der da ikke vare seilklare, toges under Abruining og klargjordes. Den 17de og 18de begave Nar- tøierne sig til de dem anviste Stationer. Lieutenant Christie med Skoiten Maasen og Lensmand Strøm samt constitueret Lensmand Venzen med Døksbaaden Anden bleve over- dragne Døpsnet i Vestlofoten; Lieutenant Nye med Skoiten Havhesten overtog Døpsnet i Henningsvær; Lieutenant Juell med Skoiten Sommersilden paa Strækningen fra Henningsvær til Storbvaagen; Styrmænd Cappelen med

Skoiten „Streien“ paa Strækningen herfra til Helle og Cand. jur. Mathiesen med Døksbaaden Lunnen paa Stræk- ningen fra Helle til Brettesnæs. Af de ekstraordinaire Dommere forblev Cand. jur. Nielsen i Østlofoten og Cand. jur. Conradi overtog Forretningerne i Vestlofoten.

Da Hovedmassen af Almuen imidlertid samlede sig i Østlofoten, viste det sig snart at være nødvendigt at for- øge Døpsnet i denne Deel af Distriktet, hvorfor jeg enga- gerede endnu en Døpsnartsøier, nemlig Hr. J. Zahl, der gaves Station paa Strækningen mellem Henningsvær og Storbvaagen, efterat Lieutenant Juell med Skoiten var bleven overdraget Døpsnet i Svobvar og Østnæsffjorden. Da der i Vestlofoten kuns faldt saa, men derimod i Øst- lofoten mange Forretninger for Dommerne, blev Cand. jur. Conradi en Tid stationeret i Østlofoten for at gaa den derværende Dommer tilhaande; mod Slutningen af Marts indtog han dog atter sin forrige Station. Forøv- rigt foretoges ingen Foranbring i denne Fordeling af Døps- lynspersonalet.

Da den største Almue var forsamlet i Kabelbaag og Storbvaagen, hvilke hinanden tilgrændsende Vær maa an- sees som Midtpunktet for det Distrikt, hvor Hovedfisket gik til, opholdt jeg mig den meste Tid af Fisket der; dog be- farede jeg ogsaa alle andre betydeligere Fiskepladse saa- vel i Øst- som Vestlofoten.

Døpsnet traadte ud af Virksomhed den 14de April, hvorefter Døpsnartsøierne indsattes i Døpsnets Dplags- skuur i Svobvar.

Af Døpsnet blev der ialt forelagt 183 Mulkter, af hvilke 178 bleve vedtagne og betalte ved Forelæggelsen og 4 inden Retten efterat Forhør eller Politiisag mod Ved- kommende var paabegyndt, hvorimod kuns 1 Mulkte ilagdes ved Dom. Af Mulkterne dekrettedes 6 for at have fisset uden Baadmærker, 6 for utilbørlig Kapning af An- denmands Redskab; 17 for Udsætning af Redskab efter Af- tensignal; 129 for at have begivet sig paa Søen til Træk- ning af Redskab før Morgensignal; 2 for Overstaaen af Redskab om Søndagen; 1 for Overhørighed af Havnebe- stemmelse; 8 for Forskyrrelse af den offentlige Rolighed;

4 for ulovligt Brændeviinsalg eller Udskænken og 9 for ulovlig Handel.

Videre blev der ifølge Retsforlig og efter Overeenskomst i private Tvistigheder erlagt 14 Mulkter, hvoraf 10 tilfaldt Baagens, 2 Møstenæs og 2 Trano Sogns Fattiggasse.

Mulkternes samlede Beløb udgjorde 604½ Spd., hvoraf 400 Spd. tilfaldt Statskassen; af de øvrige 204½ Spd. tilfaldt 200½ Spd. Baagens Fattiggasse, 2 Spd. Møstenæs og 2 Spd. Trano Sogns Fattiggasse; endvidere tilfaldt Lensmanden i Baagen 10 Spd. som Anmelder.

Der blev talt optaget 25 Forhører, af hvilke 3 angik Folks Omkommen ved Ishjulfrysen, 1 fredsforstyrrende Udsærd og Forgaaelse mod Opsynsbetjent, 1 Hjemstavnstret, 2 Bedrageri og Tyveri og 18 Tyveri, blandt hvilke sidste 1 angik Tyveri af Fisk paa Hjæld, 1 Tyveri af Fisk paa Søen, 1 Tyveri af Fisk i Baad ved Land, 2 Tyveri af Hjældmaterialer, hvoraf det ene forøvet gennem et længere Tidsrum af forskellige Strandsidere og 1 angik Tyveri af Fiskeredstaber. Af Tyvsagerne overgik 8 til Sægebehandling, overensstemmende med Lov af 6te September 1845 om Forandring i den criminelle Retspleie og paa domtes under Fisket. Af Politisager behandlede 4, hvilke alle angik Forgaaelse mod Lov af 23de Mai 1837 dens §§ 7, 10 og 16. Af disse Sager blev 3 hævede, idet Angjældende inden Retten vedtog at betale de dem forelagte Bøder tildeels med forhoiet Beløb.

Af de mange høist forskjelligartede forekommende private Tvistigheder, der bleve forebragte for Opsynet, bleve næsten samtlige afgjorte i Mindelighed uden Rettens Mellemkomst; af de 4, der bleve ineaminerede, angik 1 Legemsfornærmelse, 1 fornærmelige Ytringer, 1 Misligholdelse af Contract om Fiskekjøb og 1 Gjældsforhold, hvilke samtlige bleve forligte.

Den de extraordinaire Dommere tillagte Føgedmyndighed kom ikke til Anvendelse.

Af Opsynet er der i Skraaven og Kabelbaag under Fisket udviist Tomter til 6 Norboder og 2 Hjælde til Opførelse paa Statens Grund. Fra Udgangen af April

Maaned forrige Aar og indtil Opsynet iaar traadte i Virksomhed er der desuden af Lensmanden i Baagen ifølge min Bemyndigelse udviist Tomter til 5 Norboder og 3 Hjælde.

Ligesom forrige Aar fremkom der ogsaa under dette Fiske Begjæring om at faa iverksat den i Lovens § 11 omhandlede Deling af Havet mellem Brugerne af Garn og Line, som det er overladt til Opsynet at udføre. Med Undtagelse af at det ligesaa Fiskets Begyndelse, overensstemmende med gammel Sædvane blev forbudt at bruge Garn i Østnæsffjorden indenfor Vatnfjord og Følstad, blev der imidlertid under dette Fiske ikke iverksat nogen Deling af Havet. Saaledes som Forholdene iaar stillede sig, skulde nemlig Delingen ikke uden store Vanskeligheder lade sig gennemføre. De Begjæringer om Deling, der fremkom, vare uvelukkende fra Linesfiskere, hvorimod jeg oftere havde Anledning til at erfare, at Garnfiskerne nærede stor Frygt for Delingens Iverksættelse. Da disse — saaledes som foranførte Tabeller udviser — iaar udgjorde den overveieende større Deel af Almuen i Østloften, vilde der selvfølgelig ved Delingen være bleven lagt en Indskrænkning paa Garnbruget, der vilde staa i skarp Modstærning til Lovens Hovedprincip. At Linesfiskerne i ikke ringe Grad led Tab ved at faae deres Redstaber sammenvillede med Garn er vistnok at beklage. Men det maa imidlertid bemærkes, at saadant til alle Tider har fundet Sted og at om det maaskee har været Tilfældet i større Grad de tvende sidste Vintre end tilforn, saa er det at vente at herpaa vil rette sig, naar Almuen kommer mere i Bane med at indrette sig efter de nye Forholde.

Som det Kongelige Departement bekendt har der i de senere Aar været megen Tvist ved Fosofisket angaaende Erlægningen af Medicinalafgiften af Maasik, idet nemlig Fiskekjøberne ville ansee sig — dertil foranledigede ved Udtrykkene i Lov af 24de September 1851 dens § 2 — berettigede til, naar endelig Afregning med Fiskerne efter endt Levefrance foregaaer, at fradrage nævnte Afgift i Kjøbesummen for den modtagne Fisk, uagtet ingen Afstale derom i Forveien har fundet Sted, hvorimod Fiskerne ansee sig

Afgiften under saadanne Omstændigheder uvedkommende. Ved de forskjellige Leiligheder hvor Opsynets Mellemkomst har været paakaldt i deslige Tvistemaal, er imidlertid Fiskernes Opsatning, hvorefter den, som har Fissen ihænde, naar Afgiften erlægges, har at tilsvare denne, gjort gjældende i Henhold til Departementets Skrivelse af 2den Juni 1853 og Kongl. Resolution af 5te April 1854 dette Spørgsmaal betræffende. Og efterat den i indværende Aar udfærdigede Lov om Medicinalafgiften i Finmarken udtrykkelig har udtalt en saadan Bestemmelse, er det at forvente, at Spørgsmaalet for Estertiden i Nordlandene efterhaanden vil bortfalde.

Det i forrige Aarsberetning omtalte Stuur til Opbevaring af de Opsynet tilhørende 4 Skoiter og samtlige Fartøiers Inventarium blev fuldført i Løbet af forrige Sommer, saaledes at Skoiterne kunde indsættes allerede i sidste Halvdeel af Juli Maaned. Omkostningerne ved denne Bygning beløbe sig til 1047 Spd.; for Aaret 1861 kommer hertil Udgifterne ved en paa Skurets Nordside opført Tilbygning, for deri at indsætte den ene af Opsynets Dæksbaade, samt nogle af Robaadene, med omtrent 400 Spd.

Da det har vist sig at være umuligt for den ved Fartøierne under deres Oplag ansatte Tilsynsmand at faae Huusrum nogenlunde i Nærheden af Oplagssturet og da dagligt Tilsyn med det deri Opbevarede er uomgængelig fornødent, har jeg anseet det uundgaeligt, at der for Opsynets Regning opføres behørigt Huus. Jeg har dertil sikret passende Tomt og truffet andre Forberedelser. Da Telegrafvæsenet vil tiltrænge Lokale til Telegrafstation i Svobær, har jeg indledet Underhandlinger med dette om Deeltagelse i Udgifterne ved Opførelsen af den omhandlede Bygning mod at Opsynet afgiver det fornødne Lokale til Station.

Følge Kongl. Resolution af 31te August s. A. blev den til Vofotfiskeri-Opsynet anskaffede Dæksbaad Kjelden overdraget til Vaarsildfiskeri-Opsynet. Istedetfor bemeldte Dæksbaad, der ifjor blev benyttet af den vestligst i Fiske-distriktet stationerede Opsynsbetjent, havde denne under dette Aars Fiske en Robaad og 2 Mand til sin Disposition

og jeg havde Anledning til at forbiise mig om, at han hermed var bedre tjent end med Dæksbaaden. Naar nemlig Opsynets Fartøier ikke ere saa store, at de foruden efter Omstændighederne at kunne benyttes paa Reiser tillige kunne tjene til Logifartøier for Opsynsbetjentene, er der ingen Tvivl om Hensigtsmæssigheden af istedetfor Dæksbaade efterbaanden at forsyne de stationaire Opsynsbetjente med en Robaad af passende Størrelse og et Par Mand, som de stedse kunne have til Disposition. Da jeg har bragt i Erfaring, at der til Vaarsildfiskeri-Opsynet vil fornødiges en 20 à 22 Fods Dæksbaad, tillader jeg mig, grundet paa Ovenstaaende og i Lighed med hvad der forrige Aar fandt Sted at foreslaae Dæksbaaden Anden afhændet til bemeldte Opsyn.

Statskassens Udgifter med Opsyn og extraordinaire Retzpleie under Vofotfisket har i denne Budgettermin i det Hele beløbet sig til:

I til foreløbige Foranstaltninger	11703 Spd.	109 §.
II ved Opsynet i 1859	7475	— 58 =
III = — = 1860	8114	— 15 =
Sum	27293 Spd.	62 §.

Det for dette Tidrum bevilgede Beløb af 21000 Spd. er altsaa overskredet med 6293 Spd. 62 §; heraf udgjør 95 Spd. 106 § Udgifter ved Telegrafering, der atter kommer Statskassen til gode under en anden Konto, ligesom der ogsaa gennem Opsynet er tilflydt Statskassen en Indtægt ved Mullter af 720 Spd.

I den Beregning, der ligger til Grund for Bevillingen af ovenstaaende Beløb, kunde der ikke tages Hensyn til de Udgifter, der foraarsagedes derved, at det paa Grund af de vanskelige lokale Forholde og den fjerne Beliggenhed blev nødvendigt at opføre det foromtalte Opbevaringshuus i Svobær, hvilket først efterat Fartøierne nogen Tid havde været deroppe viste sig at være nødvendigt: Udgifterne herved beløbe sig — som før oplyst — til 1047 Spd. Forøvrigt er Overskridelsen især foraarsaget ved de i Loven paabudne Baadmærker, der efterat være completerede til dette Aars Fiske, have foraarsaget Opsynet en Udgift af 3100 Spd., ved at der er anskaffet flere

Fartøier end paaregnet og endelig ved at der under forrige Aars Fiske ansattes en Dommere mere end der var forudsat.

Som det af det Foranferte vil erfares var Opsynet under afvigte Vinters Fiske organiseret paa samme Maade som i 1859, dog med Undtagelse af, at der i Vinter kun var 2de Dommere og at der ikke for at gaae Opsynet tilhaande under Hævdeling var ansat nogen kyndig Fisker ved samme. Da det viste sig, at Forretningerne med dette Antal Dommere bleve tilfredsstillende udførte, skulde jeg ansee det Rigtigt for Eftertiden ikke at forøge dette Antal ligesom det tør antages, at da der herefter kun undtagelsesviis vil blive Tale om at gennemføre nogen Deling af Hæbet, vil det ikke være nødvendigt ved Opsynet at ansætte nogen kyndig Fisker.

At en Lov af den Bestaaffenhed som Lov af 23de Mai 1857 angaaende Lofotfiskeriet, der griber ind i en talrig Almuens væsentligste Bedrift og som gjør gennemgribende Forandringer i Forholde, der have Aarhundreders Hævd, igjennem Erfaring vil vise sig at tiltrænge Modification ialfald i enkelte Henseender er vistnok ikke at betvivle. Den Erfaring og det nyere Kjendskab til Forholdene, der er nødvendigt for med Bestemthed heri at kunne paavise det Rette, er imidlertid endnu ikke indvundet, og jeg skulde derfor ansee det ubensigtsmæssigt for Tiden at fremkomme med Forslag i nævnte Henseende, saameget mere som saadanne Forandringer ialfald ikke ere paatrængende nødvendige.

Christiania.

B. M. Bentzens Bogtrykkeri.

1860.